

83. Druhým způsobem je bytnost v stvořených rozumových substancích, v nichž je něco jiného bytí než jejich bytnost, třebaže je bytnost bez látky. Proto jejich bytí není absolutní, nýbrž přijaté a tudíž omezené a konečné podle míry schopnosti přijímající přirozenosti. Jejich přirozenost čili cost je však absolutní, nepřijatá v nějaké látce. A proto se říká v knize *O příčinách*,³³⁾ že intelligence jsou nekonečné “zdola” a konečné “shora”. Jsou totiž konečné co do svého bytí, jež přijímají od vyššího < principu >. Nemají však konec zdola, protože jejich formy nejsou omezovány mírou schopnosti nějaké látky, jež by je přijímala. A tudíž se u takovýchto substancí nevyskytuje mnohost individuí v jednom druhu, jak bylo řečeno. Výjimkou je - v důsledku těla, s nímž je spojena - lidská duše.

84. A třebaže její individuace závisí příležitostně, totiž co do svého počátku, na těle, jehož je aktem, přece není nutné, aby oddělením od těla individuálnost pominula. Protože má totiž absolutní bytí, z něhož získala bytí individuální tím, že se stala formou tohoto těla, zůstává ono bytí < již > vždy individuální. A proto praví Avicenna,³⁴⁾ že individuace duší a jejich zmnožování závisí na těle co do svého začátku, ale ne co do svého konce.

85. A protože v těchto substancích cost není totéž co bytí, lze je zařadit do kategorie. A proto je u nich rod, druh a diference, třebaže jejich vlastní diference jsou nám skryté. I ve věcech smysly postižitelných jsou nám bytnostné čili esenciální diference neznámy; proto se na ně poukazuje akcidentálními diferencemi, které z esenciálních pocházejí (podobně se na příčinu poukazuje pomocí jejího účinku), např. “dvounohý” se klade jako diference člověka. Vlastní akcidenty nemateriálních substancí jsou nám neznámé; proto jejich diference nejsme s to udat ani poukazem na ně samy ani pomocí akcidentálních diferencí.

86. Musíme však vědět, že rod a diference se v oněch substancích nezískávají tímž způsobem jako u substancí postižitelných smysly. U substancí postižitelných smysly se totiž rod získává z toho, co je ve věci látkové (materiální), diference pak z toho, co je v ní formální. Proto praví Avicenna na začátku své knihy *O duši*,³⁵⁾ že forma ve věcech složených z látky a formy “je jednoduchá diference toho, co je z ní konstituováno”. To se nemíní tak, že by sama forma byla diferencí, nýbrž protože je principem diference, jak týž < autor > praví ve své *Metafysice*.³⁶⁾ A říká se, že je taková diference diferencí jednoduchou, protože se získává z toho, co je částí costi věci, totiž z formy.

87. Protože však jsou nemateriální substance jednoduché costi, nelze v nich diferencí získat z toho, co je částí costi, nýbrž z celé costi. A proto na počátku výkladu < knihy > *O duši* Avicenna praví,³⁷⁾ že “jednoduchou diferencí mají pouze druhý, jejichž bytnosti jsou složené z látky a formy”.